

Mötesplats:

KULTURBRAUEREI

**Rapport från några dagars nedslag i verksamheten
på ett kulturhus i Berlin**

**Andreas Ong
Helen Hammarberg
Johan Heintz
Carl Forsberg
Linus Lundin
Bibbi Forsman**

Kulturverkstan, december 2000

**Mötesplats:
KULTURBRAUEREI**

VARFÖR KULTURBRYGGERIET?	3
HISTORIA OCH VISION	3
Årtal	3
FRÅGESTÄLLNING	4
METOD	4
KULTURBRYGGERIET I BERLIN	4
PROGRAM	5
ORGANISATION	5
HYRESGÄSTER	5
EKONOMI	5
OMBYGGNAD MED KONSEKVENSER	6
TRE BÄRANDE VERKSAMHETER	6
Stiftung Industrie- und Alltagskultur	6
Sonnenuhr e.V.	7
International Art School	7
BESÖKARENS PERSPEKTIV	8
SAMMANFATTNING	9
Svar på vår frågeställning:	9
ABSTRACT	10
HEMSIDA	10
KÄLLFÖRTECKNING	11

VARFÖR KULTURBRYGGERIET?

Vi är en grupp om 6 personer, alla med olika bakgrund, som valt att arbeta tillsammans. Någon hade idén om att åka till Berlin för att intervjua svenska exilpoeter, någon ville studera klubblivet, en annan var intresserad av mötet mellan det forna Öst- och Västberlin. Våra från början så olika intressen ledde till att vi sökte efter en plats som kunde erbjuda oss möjligheter till många olika slags uttryck; en plats som i sig skulle innehålla många olika slags kulturformer och -yttringar. En plats som vi skulle kunna hämta mycket inspiration och nya kunskaper ifrån.

För elva år sedan föll Muren, och Berlin blev en möjlig plats för försoning och möte mellan två kulturer. En unik situation skapades och det är extra påtagligt när man rör sig i de delar av Berlin som låg öster om muren.

Därför valde vi att studera ett kulturhus i det forna Östberlins kulturella centrum, Prenzlauerberg. Kulturhuset vi fann heter Kulturbrauerei, kulturbryggeriet. Där gjorde vi en veckas intensiv studie i november 2000.

Vi vill överföra kunskaperna från denna plats till kulturlivet i Göteborg. Och kanske bygga broar för utbyte av erfarenheter och lösningar på problem som i många fall är gemensamma för alla former av kulturell verksamhet.

HISTORIA OCH VISION

Kulturbryggeriets, från och med nu kallat KB:s, historia börjar 1989 med att sex partners (arkitekter, konstnärer och konstvetare) Joachim Sommermeier, Stefan Weiss, Hein Köster, Joseph V. Hober, Frank Herzog och Mattias Faust hyr en liten lokal på 800 kvm i bryggeriet till en låg hyra. De ville skapa ett utrymme för kulturhändelser, och plats för kommunikation mellan olika konstformer. I slutskedet av DDR:s historia blundade politikerna för deras verksamhet.

När muren sedan föll kom KB att se sig som en mötesplats mellan öst och väst, man vill att de skall integreras och att diskussionen om skillnaderna avslutas. KB vill utveckla ett utbud för Berlin, regionen och Tyskland.

I föreningens stadgar sägs bland annat att man vill bevara arkitekturen och utnyttja den speciella platsen för sina syften. Man ska verka så att delar av Berlins konst & kulturliv är och förblir öppet och tillgängligt för alla människor, för att realisera konstnärliga och kulturella projekt av bildande karaktär eller som pekar mot framtiden.

KB säger sig företräda ett komplext kulturbegrepp och ser sig som centrum för kultur, politik och ekologi (ekologin är svår att hantera eftersom den är i dåligt skick i gamla DDR). KB vill vara jordmån för utveckling av nya tendenser i ung konst och hos unga konstnärer. Föreningen är icke vinstdrivande.

ÅRTAL

1842	Bryggeriet grundas, tillverkar senare ölet Schultheiss
1967	Bryggerinäringen upphör
1978	Det förfallna bryggerikomplexet K-märks
1989	Muren faller, första lokalen hyrs
1990	Fastigheten övertas av TLG Treuhand
1991	Föreningen Kulturbrauerei bildas. Tillsammans med Stiftung Industrie und Alltagskultur, Musikscene DDR, Sonnenuhr e.V. och Franz Club bildar man (aktiebolaget) Kulturbrauerei GmbH.
1998	Första spadtaget till renovering av kvarteret.
2000	Renoveringen klar.
2011	Hyresavtalet med TLG löper ut.

FRÅGESTÄLLNING

Vi har valt att undersöka Kulturbrauerei GmbH som en mötesplats. Vårt intresse kokades ner till en fråga:

Vilka metoder använder KB GmbH för att skapa en dynamisk mötesplats som motverkar segregation med avseende på kön, ålder, kultur, klass och etnicitet?

Dynamisk därför att det antyder rörlighet och förändring i en specifik miljö; en av kultur starkt präglad stadsdel i forna Östberlin. Motverkande segregation därför att mängder av uttryck, former och aktiviteter samlas här och för att människor med olika bakgrund söker sig hit.

METOD

Vi har i Göteborg gjort ett förberedande arbete med kulturhus (Röda Sten, Blå stället, Lagerhuset mfl) för att finna frågor som kan vara intressanta att ställa till Kulturbrauerei GmbH och för att förankra vår rapport i verkliga förhållanden. I Göteborg har vi också samlat material om Berlin och om KB GmbH i synnerhet. Väl i Berlin har vi intervjuat personer upptagna med olika delar av verksamheten inom KB GmbH och med organisationsledningen, både i KB GmbH och i KB e.V., samt Berlinbor med kunskap om historiska, sociala och kulturella förutsättningar. Under hela arbetes gång har vi också dokumenterat möten och miljöer med foto och video.

KULTURBRYGGERIET I BERLIN

Kulturbrauerei ligger en lagom lång promenad bort från det nya Riksdagshusområdet, där så småningom 70 000 politiker och tjänstemän kommer att arbeta. Om och när EU utvidgas att omfatta också öststaterna, kommer Berlin att vara mittpunkten i det nya Europa.

Kulturtätheten i delarna av f.d. Öst-Berlin mellan Riksdagshuset och Kulturbryggeriet är märkbar. Konstgallerier bakom varje port, man får leta sej fram över skrotiga bakgårdar, upp i slitna trapphus. Teatrar i stora och små format. Centra för konst och nya media. Kaféer som välkomnar i vart gathörn. Förlag och konstsamlingar. Stora museer i pampiga dräkter, -Berlin som återförenad stad fick minst dubbel uppsättning av museer, operahus, och symfoniorkestrar. Tidigare var de av politiska prestigeskäl starkt subventionerade på ömse sidor av muren. Underskottet i kulturbudgeten är nuförtiden gigantiskt, och den alternativa kulturen är starkt hotad av de ekonomiska nedskärningarna.

Här, nära den gamla muren, där två Berlin skulle byggas samman fysiskt, har stora summor investerats en ny infrastruktur, kommunikationer och telefoni, och många nya företag inom t.ex media etableras.

Alternativa kulturuttryck har drivits på flykten av de nya hyrorna, kanske till Prenzlauerberg, grannen i nordöst, där utvecklingen ännu inte gått lika långt.

Man märker att man kommit över stadsdelsgränsen när tomterna med hål efter bortbombade hus inte blivit ifyllda - ännu. Innan Die Wende, dvs. innan muren föll, var Prenzlauerberg ett fäste för radikala, oppositionella och intellektuella. Så är det också nu.

Hälften av dem som bodde i Prenzlauerberg har ersatts av nya invånare sedan muren föll och byggnadsställningarna växte upp på de generöst breda trädkantade gatorna. De som flyttat härifrån har i huvudsak gjort det av två skäl; antingen till egna hus i utkantsområden med lägre skatter eller till områden där hyrorna inte skjutit i höjden efter reovering. De som flyttat hit attraheras av känslan av en kreativ atmosfär, av möjligheterna som finns i att allt inte är färdigt ännu.

Nu är medelåldern här 40 år, och invånarna är Berlins näst mesta låginkomsttagare, många är officiellt arbetslösa. I en stadsdel som tidigare bara sett utlänningar i form av vietnamesiska textilarbetare och ryska soldater, kan man nu självklart äta schawarma, kofta och nybakta croissanter.

Meningarna är delade om den pågående omställningen. Gamla invånare känner sej obekväma på de nya caféerna. I ett område öppnades ett kontor där man kunde "adoptera

en mormor eller morfar”, som ett försök att öppna dörrar mellan det gamla och det nya. Det finns ett starkt engagemang hos boende om hur man ska gestalta sitt gemensamma liv. Oron för fastighetsspekulationer och tilltagande kommersialisering är stor.

Här, mitt i förändringen, ligger Kulturbrauerei, ett kulturhus med snart tio års erfarenhet.

PROGRAM

Kulturbryggeriet marknadsför sig själva som ett centrum för mångkultur. I Kulturbryggeriet finns allt från ett museum för industridesign, en rysk teater, konstutställningshallar, en stor musik & klubbscen och ett konstnärligt centrum för handikappade med bl.a. en teaterscen. Man balanserar på den smala linjen mellan alternativ, experimentell och ”mainstream”kultur.

Exempel från programmet:: hiphop-festival, Strindberg på ryska, flamenco, progressiv musik från före murens fall, gay-festival, musikalisk klanginstallation, releaseparty, fotomarknad, ”kulturnatt” till stöd för andra hotade kulturhus, litterära uppläsningar, swingband, m.m., m.m.

ORGANISATION

KB GmbH är organiserat av fyra olika sk *Gesellschaft*; Musikscene, Sonnenuhr, Stiftung Industrie und Alltagskultur. Dessutom ingår Kulturbrauerei e.V. som en egen struktur inom ramarna för GmbH. Man räknar med att inom kort kunna ansluta även International Art School till KB GmbH.

KB e.V. är en förening som fungerar som en av delarna i KB GmbH. Anledningen till att man ansåg sig behöva en förening var huvudsakligen två: Dels ger föreningsformen vissa fördelar i arbetet jämfört med aktiebolaget och dels behövde man en organisation som kunde arbeta direkt med den verksamhet som KB GmbH ska befrämja, utan att gå via GmbH:s ibland tröga beslutsgång. Föreningen arrangerar mängder av programpunkter.

HYRESGÄSTER

KB hyr ut lokaler till många olika typer av arrangemang; fester, konstnärsföreningar som behöver tillfällig galleriplats, teatergrupper och musiker. Alla arrangemang ska passa in i KB:s verksamhet och måste godkännas. Hyrorna ger inkomster, och hyresgästerna bidrar till verksamhetens bredd. Vissa hyresgäster bidrar i högre grad till att utveckla KB långsiktigt och ideologiskt, bland exemplen kan nämnas:

Russisches Kammertheater, passar KB:s politiska vision, att behålla också arvet från öst. De fungerar som en egen organisation med egen repertoar, och betalar en låg hyra.

Alte Kantine är en scen som också har ett eget program. De har gjort stora investeringar i lokalen, betalar inte hyra men KB nyttjar scenen gratis två gånger i veckan.

Sabine Herrmann, en av konstnärerna, som hyr ateljé av KB till ett billigare pris, i gengäld har hon sin ateljé öppen för besökare varje lördag. Hon visar både sitt eget måleri och andra konstnärers arbeten.

EKONOMI

KB får årligen 500 000 DM (ca 2,2 miljoner kr) i statligt bidrag, 240 000 DM går till hyra och 260 000 är projektpengar. Hyresavtalet är fördelaktigt, ändå lever man under knapphetens stjärna och söker kontinuerligt efter andra finansieringsmöjligheter. Man letar företagssponsorer till större evenemang, har konstauktioner, konstaktier, och säljer merchandiseprodukter.

Långsiktigt strävar man efter att få stöd som en institution. Brist på pengar krymper det kreativa utrymmet. Verksamheterna som ryms under KB:s tak har olika stort ekonomiskt stöd från olika håll, vilket kan skapa inbördes spänningar.

Tidigare hade KB hjälp av statligt avlönade arbetslösa praktikanter. Förra året var det 27 personer och i år bara sju, efter att praktikbidragen dragits ner. Fyra personer gör längre praktik i sin utbildning. Åtta personer jobbar som frilans. De är personer som projektanställts för att göra ett helgjutet program inom speciella områden.

Ett sådant projekt är *Iberocultura*, som arbetar med spansk och latinamerikansk kultur; filmserier, litteratur, debatt, flamencoprogram och en årligt återkommande klassisk spansk musikfestival. Martin Paulus som driver projektet är ansvarig för att programmet ska gå ihop ekonomiskt, och får söka medel och sponsorer själv.

OMBYGGNAD MED KONSEKVENSER

KB har under sina år här vuxit till att använda 8 000 av hela fastighetens totalt 25 000 kvm. Hela området förvaltas av TLG Treuhand, ett bolag som bildades för att förvalta all tidigare östtysk statlig egendom. Treuhand investerade 100 miljoner DM i hela områdets renovering och ombyggnad, som stod färdig i somras. Treuhand hyr ut till bl.a. en stor biograf, restauranger, kontor och en mataffär.

Efter ombyggnaden har KB fått en övertikt på kulturkonsumtion, konstnärerna saknar fler kollegor som producerar och önskar att KB skulle kunna fungera som den fabrik det en gång var.

Arkitekterna som ritade om KB hade en vilja att få in mer konstnärer i kvarteret och att större delar av området skulle användas till kultur av skilda slag. I dagsläget står flera utrymmen tomma och outnyttjade. Det är svårt att hitta konstnärer som har råd att betala hyra på 25–30 DM/kvm, flera flyttade inför renoveringen.

KB har ett eget avtal. Fram till 2011 betalar man för sina lokaler, som inte är renoverade invändigt, 5 DM/kvm.

Enligt avtalet mellan KB och Treuhand marknadsförs hela kvarteret som KulturBrauerei, till skillnad från det egentliga kulturhuset som heter KULTURBRAUEREI. Det väcker en viss förvirring om vad som är vad hos besökarna. De kommersiella verksamheterna har t.ex. en helt annan prissättning. En del av verksamheterna kan missförstås som en del av KB:s program och kanske till och med hota KB:s genuint goda rykte.

KB har behov av att profilera sej gentemot de övriga delarna av kvarteret, och söker medvetna strategier.

Man ser också möjliga nya samarbetspartners i delar av verksamheterna, till exempel biografen, som är öppen för visst samarbete. KB:s uttalat inte vinstdrivande verksamhet och näringsidkarna står i ömsesidig beroendeställning till varandra. Den kulturella profilen på kvarteret lockar hyresgäster, och kanske får man genom ombyggnaden en mer mångsidig publik.

TRE BÄRANDE VERKSAMHETER

Många enskilda och organisationer ryms i KB:s namn. Vi har valt att här närmare beskriva två av de för platsen speciella och kontinuerligt pågående verksamheterna som funnits med sedan starten, och en som håller på att växa fram:

Stiftung Industrie- und Alltagskultur

driver Sammlung industrielle Gestaltung, en samling föremål, arkiv och fotografier som bevarar industridesignens historia i gamla Östtyskland.

Genom eldsjälars arbete och stöd från organisationer som t.ex. Bauhaus Archiv och Berliner Museen räddades den ursprungliga samlingen från att splittras, eller placeras på designmuseer i gamla Västtyskland, efter murens fall.

Stiftelsen drivs av Hein Köster, veteran från DDR-tiden. 1983 sparkades han från sitt jobb som chefredaktör för den statliga formgivningstidskriften Form und Zweck efter en artikel om ett fiktivt museum i Prenzlauerberg och installerades som chef för arkivet på den statliga skolan för industriell formgivning. Även om han blev hindrad i sitt arbete som publicist hade han här en utmärkt överblick över DDR:s formgivningshistoria.

Syftet med samlingen är att säkra föremål i en historia i förändring. Samlingarna fokuserar på olika teman, som visar på hur hierarkin i det tyska samhället gestaltades i designen; folkets föremål versus maktbarnas föremål, förbjuden och tillåten formgivning. Samlingen består av formgivning för offentligt och privat bruk och många föremål tas emot som gåvor från privatpersoner. Samlingen säkrar material från industrier som lagts ned i samband med att Tyskland enats.

Publiken är talrik när utställningar pågår och blandad fd öst och väst. Många är designstuderande på olika nivåer; från gymnasium till doktorander.

Samlingen har statligt stöd som täcker löner för fyra anställda, hyra, kontorskostnader och inte mycket mer. I den närmaste framtiden planerar man för ett kafé och en museishop. Inom två år ska förhoppningsvis bottenvåningen och vinden vara färdiga utställningshallar.

Sonnenuhr e.V.

I Sonnenuhr (Soluret) arbetar man med människor med olika slags mentala och fysiska handikapp. Men det är inga skyddade verkstäder eller vårdande verksamhet det handlar om. Sonnenuhr bedriver en utåtriktad verksamhet med en klar och tydlig vision om att göra handikappades skapande möjligt och synligt.

Verksamheten spänner över keramikverkstäder, måleri, skulptur, fotografi och video. En viktig del av Sonnenuhr är också teater och performance. Sonnenuhrs teatergrupp RambaZamba är uppskattad och känd i Berlin.

Det finns en grupp av aktiva människor runt Sonnenuhr som jobbar mer eller mindre ideellt, men också några få anställda. De som arbetar här har alla olika professionella bakgrunder som skådespelare, regissörer, musiker eller konstnärer. De uttrycker hur inspirerade de själva blir av att delta i arbetet; hur solens barn med sin starka närvaro i den kreativa processen öppnar upp kreativiteten också bland dem som finns runt om

Den största skillnaden mot andra utåtriktade verksamheter för handikappade är att på Sonnenuhr betraktas och behandlas även de handikappade som professionella konstnärer. Alla är arbetar som jämlika kollegor, såväl icke-handikappade konstnärer som handikappade. Ett exempel på denna filosofi är teater-/performanceverksamheten. Allt sköts professionellt, från ljussättning, scenografi, kostym till musik. Man marknadsför som vilken annan teater som helst, utan framhålla att det är just handikappade som spelar rollerna. Teatern har en fast scen i Sonnenuhrs lokaler och får verksamhetsbidrag från Berlins stad, på lika villkor som andra teatrar.

Sonnenuhr är exempel på ett unikt sätt att arbeta med handikappade människor. Men också ett exempel på en framgångsrik metod för att motverka segregation mellan människor med olika bakgrunder och förutsättningar, och att skapa unika möten mellan olika människor som annars inte skulle varit möjliga.

International Art School

Sommaren 2000 genomfördes för första gången "International Art School", en vecka lång workshop med fem konstnärer i olika media. En av konstnärerna på KB:s område, Sabine

Herrman, var en av de drivande krafterna bakom workshopen. Medan den pågick tyckte Sabine att Kulturbrauerei var så sprudlande som det skulle kunna vara, med folk som arbetade ute på gården i stort sett dygnet runt. Workshopen avslutades med en utställning.

För nästa sommar planeras att arbeta på temat "broar"; en lokal arkitekt som visar på de bortglömda broarna runt i Prenzlauerberg, tanken på att bygga broar över de ingenmansland som fortfarande står tomma mellan öst och väst, och med flera konstnärer gestalta bron som filosofisk idé.

Skolan ska hålla kvällskurser, veckoslutskurser på olika teman och så en större workshop varje sommar. Det som främst behövs för genomförande är medel att anställa en person för administration. Kurserna ska finansieras med avgifter och andra medel, t.ex. stöd från deltagande konstnärers ambassader. Skolan har sin filosofi från Bauhaus-tanken, "ett andligt centrum, som utgår från den kreativa impulsen och från tolerans".

En skola på området skulle betyda att generationer skulle mötas, och delge varandra av erfarenheter och energi. Den skulle också betyda att KB fick mer liv och rörelse på dagtid, och få mer prägel av kulturproducent.

BESÖKARENS PERSPEKTIV

KB har en blandad publik, i alla åldrar, och hit kan man komma i både kostym och sweatshirt. Till KB kommer publik från både närområdet Prenzlauerberg men också ifrån hela Berlin. En del turister lockas också hit. Det breda utbudet drar olika sorters publik till olika evenemang. Som kulturhus har KB rykte om sig att hålla hög kvalitet till lågt pris.

Läget i Prenzlauerberg nära centrum bidrar också till att dra mycket folk. Kulturbryggeriet räknar med att ha över 200 000 besökare per år.

Kulturscenen i Berlin, som erbjuder ett massivt utbud av olika sorters kultur, utgör en hög grad av konkurrens. Därför är det viktigt att profilera sig och inte förlora fokus. KB brottas, liksom många andra kulturhus, med att få publiken att uppfatta de egna visionerna och målen med verksamheten. Därför satsar man nu på att göra en större publikundersökning. Man vill ta reda på hur besökaren uppfattar de olika verksamheterna och atmosfären i kvarteret, och hur publiken ser ut; kön, ålder, utbildning, intressen etc.

Det mesta i programmet sker på kvällstid. Då ser man ofta bara det enstaka arrangemanget, och har svårt att uppfatta KB som en samlad enhet.

Att ge plats åt enstaka arrangemang är en del av KB:s filosofi, men avsaknaden av en naturlig mötesplats, t.ex. ett café, gör det svårt för publiken att mötas vid andra tillfällen än just vid de enskilda arrangemangen.

KB kan, kanske framförallt för f.d. västtyskar, framstå som ett "östställe". Och det är sant att Kulturbryggeriet bygger en del av sin profil på en vilja att ge utrymme för hotad östtysk kultur. Samtidigt vill man kunna ge tak åt nyskapande och vara "up-to-date" med vad som händer i Berlin. Detta är en balansgång i marknadsföringen.

KB omnämns i turistguiderna som ett alternativt kulturcentrum. För många människor, som kanske inte känner till Kulturbryggeriets ursprung eller ser hela det breda utbudet, har KB förlorat lite av sin status som alternativscen. En del besökare anser att genom renoveringen, och intaget av kommersiella intressen på området, har KB tappat den känsla och atmosfär som fanns från början. Å andra sidan kommer nya människor för att ta del av programmet. Dessutom är inte de vinstdrivande verksamheterna som KB samsas med enbart till hinder. En del folk som besöker t.ex. den biografen "spiller över" till KB:s arrangemang, och vice versa.

SAMMANFATTNING

Kulturbrauerei är en plats, en förening och ett aktiebolag. Här finns utrymme för kommersiell så kallad mainstreamkultur såväl som smal så kallad finkultur med en högutbildad målgrupp.

Man hyr även ut lokaler till en teater och till enskilda konstnärer. En stor del av verksamheten grundas på gästspel av olika karaktär. På grund av bredden i de olika arrangemangen skiftar publiken mycket mellan programpunkterna.

Kulturbrauereis struktur som GmbH innebär att olika verksamheter samsas inom en yta på 8 000 kvadratmeter. Man delar en liknande vision med några grundpelare: Man vill bevara östtysklands kultur eftersom risken föreligger att den västtyska kulturen reflektionslöst kör över den annars. Man vill hålla en hög konstnärlig nivå och vara en scen för alternativ kultur, dvs. en motsats till bred mainstream. Man håller genomgående låga priser för att inte stänga ute publik av ekonomiska skäl. Hyresvärden Treuhand möjliggör detta genom sin låga hyra.

Berlin är en speciell plats för kultur med ett enormt utbud och stor konkurrens. I detta klimat har Kulturbrauerei GmbH etablerat sig som en scen för olika kulturuttryck, snarare än en enhetlig scen. Man har gott rykte grundat dels i de personer som funnits med från början, dels pga. inriktningen som främjar uttryck från både forna öst- och västtyskland under ett tak.

Kulturbrauerei GmbH är uppbyggt av fyra delägare, sk *Gesellschaft*: Sonnenuhr, DDR museet, Musikscenen och *Kulturbrauerei eigennutzige Vereinung*. Strukturen ska möjliggöra samarbete mellan olika fasta verksamheter till större projekt. Inom kort hoppas man att även InternationalArt School ska kunna ingå i Kulturbrauerei GmbH och bli en språngbräda för ökad interaktion mellan de olika institutionerna.

I sin verksamhet idag upplever KB GmbH ett flertal problem. Man har svårt att bygga en bestående verksamhet på praktikanter och tillfälligt anställda. Nyligen har reglerna för dessa anställningar ändrats vilket försvårar finansieringen av löner i verksamheten. Ett annat problem är att man sålt ut namnet Kulturbrauerei till hyresvärden Treuhand som nu använder det för att marknadsföra hela kvarteret. Eftersom kommersiella mainstreamverksamheter med höga priser samsas med KB GmbH inträffar en förvirring hos besökarna. Man får svårt att orientera sig och på sikt hotas KB GmbH:s goda rykte.

Svar på vår frågeställning:

Kulturbrauerei GmbH använder sig inte av en *uttalad* policy för att motverka segregation av kulturer men de har ett fokus på att bevara kultur från forna Östtyskland. Dessutom rymmer de så många olika verksamheter och tillåter en sådan bredd av arrangemang att resultatet har blivit en dynamisk mötesplats för högt och lågt, gammal och ung, öst och väst, trender och folklighet samt etablerad och oetablerad kultur. Arrangemangen svänger inom dessa områden på hela skalan.

Organisationen förefaller löst sammanhållen och resultatet befriande spretigt. Detta är en dynamisk mötesplats som i ett förlängt perspektiv motverkar segregation.

ABSTRACT

This is a report concerning the Kulturbrauerei in Berlin, Prenzlauerberg. The report has been put together by six students from Kulturverkstan, a 2-year course in project management and IT.

The main question the report is based upon is whether the Kulturbrauerei has succeeded in creating and maintaining a dynamic meeting point for culture that counteracts segregation especially concerning age, ethnicity, cultural context, class and gender – and if so, which methods have they used.

Methods we used are mainly interviews with people from houses of culture in Gothenburg, for comparison, and with staff and tenants at the Kulturbrauerei. Outside the report there is also a comprehensive material of film and footage. Some of this material, together with the report and other texts is presented in a homepage on the Internet.

The report discusses the organization of the Kulturbrauerei as a GmbH, as an e.V. and briefly describes parts in the GmbH; Sonnenuhr, Stiftung Industrie- und Alltagskultur, and a possible future part, International Art School.

The report also discusses public relations. The report stresses the problems associated with the name Kulturbrauerei and the way it is used; as a name of the block of buildings and as a congregation of cultural societies.

Conclusions are that the Kulturbrauerei does not employ a specific policy to counteract segregation. However, they act to protect east German culture. With their diversity of arrangements, they have actually succeeded in creating and maintaining a dynamic meeting point for culture that counteracts segregation.

The full report will be available in English by the end of December.

HEMSIDA

{ HYPERLINK http://www.kulturverkstan.net/kulturverkstan_00/lia/berlin }
Hemsidan innehåller ett större textmaterial och bilder

KÄLLFÖRTECKNING

Kerstin Gustavsson	Tillbaka i landet som inte längre...	ETC nr 3-2000
Johan Bergström	Artiklar i Göteborgsposten	96-03-05, 96-07-15, 00-08-21
Kim Amlod	Kulturlivet i Berlin på svältkost,	GP 2000-10-
D. & P. Turnley / M. Rosenblum	Moments of revolution	Stewart, Tabori & Chang
Svante Weylers	Berliner-	RES nr 6-1999
Carl-Johan Vallgren	Berlin på åtta kapitel	
Svante Weylers	Berlin	
Posten Utrikes/CEMK	100 affärsbrev på tyska	Informationsförlaget, 1996
Time Out	Guide till Berlin	

www.berlin.de
www.timeout.com
www.kulturnetz.de

Personer inom Kulturbrauerei som generöst delat med sej av sin tid:

Katja Lucker	Konstnärlig ledning, Kesselhaus,	katja.lucker@kulturbrauerei.de
Gabriele Muschter	Ledning	
Joachim Sommermeier	Ledning	
Sabine Herrmann	Konstnär, Art School	
Marina Lehman	Russische Kammertheater	
Hein Köster	Stiftung Industrie und Alltagskultur	
Dag Zippel	PR och marknadsföring, Kulturbrauerei	{ HYPERLINK
mailto:info@kulturbrauerei.de }		
Claudia Schumann	Presskontakt, Kulturbrauerei	{ HYPERLINK
mailto:www.schumannclaudia@aol.com }		
Bianca Täuzer	Sonnenuhr e.V.	
Anne Hardt och Lona Grand	Praktikanter, Kulturbrauerei	
Martin Paulus	Iberocultura	{ HYPERLINK
mailto:almoraima@hotmail.com }		
Mattias Faust	Arkitekt i ombyggnaden	
Christin Dwertmann	Litteratur, Kulturbrauerei	

Samtal med:

Johan Bergström,	Författare bosatt i Berlin
Bernd Langheit, Thomas Meier,	arkitekteroch boende i Prenzlauerberg, lik som Dagmar Maria Degen
Crippa	Comicbibliothek bei Renate

KULTURBRAUEREI	Tel. 49-30 4419269	{ HYPERLINK
Knaackstrasse 97	Fax. 49-30 4419272	mailto:info@kulturbrauerei.de }
10435 Berlin		{ HYPERLINK
		http://www.kulturbrauerei.de }
Sonnenuhr e.V	Tel. 49-30 440490	{ HYPERLINK
Schönhauser Alle 36-39	Fax. 49-30 4427160	mailto:info@sonneuhr-berlin.de }
10435 Berlin		{ HYPERLINK
		http://www.sonnenuhr-berlin.de }
St. Industrie und Alltagskultur	Tel. 49-30 4439382	
Knaackstrasse 97	Fax. 49-30 4439383	
10435 Berlin		

International Art School
c/o Kulturbrauerei
Knaackstrasse 97
10435 Berlin

Tel: 49-30 4238695
(Elfie Grimm)
Fax: 49-30 48 569 54

{ HYPERLINK
mailto:030@artschool-
international.de }
{ HYPERLINK
http://www.artschool-
international.de
Tel. 0049 30 44008596

Russische Kammertheater
Knaackstrasse 97
10435 Berlin